

Ομιλία του Προέδρου του Δ.Σ. της Τράπεζας Κύπρου στην Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων 20 Νοεμβρίου 2014

Αγαπητοί Μέτοχοι, αγαπητοί προσκεκλημένοι

Με ιδιαίτερη χαρά σας καλωσορίζω σήμερα στην Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας Κύπρου. Θέλω, όμως, ξεχωριστά, να καλωσορίσω και τους νέους μας μετόχους οι οποίοι με την επένδυσή τους έδειξαν έμπρακτα και ουσιαστικά την εμπιστοσύνη τους προς την Τράπεζά μας αλλά και την οικονομία της χώρας μας.

Σήμερα, 14 μήνες μετά την ανάληψη των καθηκόντων μας ως Διοικητικό Συμβούλιο αισθάνομαι μεγάλη ικανοποίηση για το έργο που επιτελέσαμε.

Το Σεπτέμβριο του 2013 ήταν ακόμη νωπές οι μνήμες της παραλίγο κατάρρευσης της οικονομίας της χώρας μας. Παραλάβαμε τον Σεπτέμβριο του 2013 την μεγαλύτερη τράπεζα της πατρίδας μας λαβωμένη. Η εμπιστοσύνη προς το συγκρότημα φαινόταν σχεδόν ανύπαρκτη ενώ πολλοί πίστευαν ότι η Τράπεζα δεν θα επιβίωνε. Ο κόσμος έσπευδε, πολλές φορές και καθημερινά, σε αναλήψεις μετρητών από τις ταμειακές μηχανές όλων των τραπεζών φοβούμενος για το αύριο. Δέκα μέρες προηγουμένως είχε ολοκληρωθεί το σχέδιο εθελούσιας εξόδου και πέραν των 1.300 ατόμων απεχώρησαν από το Συγκρότημα δημιουργώντας κενά στην διευθυντική και οργανωτική του δομή. Το ηθικό του προσωπικού ήταν καταρρακωμένο. Διευθύνων Σύμβουλος δεν υπήρχε. Ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις για το 2012 δεν υπήρχαν. Ολοκληρωμένο σχέδιο αναδιάρθρωσης δεν υπήρχε.

Αναλογιζόμενος την κατάσταση στην οποία παραλάβαμε την Τράπεζα και σε ποια κατάσταση την παραδίδουμε σήμερα αισθάνομαι μεγάλη ικανοποίηση για το τι έχει επιτευχθεί. Θέλω, από καρδιάς, να πω το εύγε στη διευθυντική ομάδα και σε όλο το προσωπικό που εργάστηκε ακούραστα, κάτω από πολύ αντίξοες συνθήκες, και πέτυχε να φθάσουμε εδώ που είμαστε σήμερα. Μπορώ με ικανοποίηση να πω ότι παραδίδουμε στους μετόχους, στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο, μια Τράπεζα με ουσιαστικές δυνατότητες.

Η μεγαλύτερη τράπεζα του τόπου δεν θα ήταν δυνατό να απουσιάζει από τη νέα ανάπτυξη και εξέλιξη της κυπριακής οικονομίας μετά την κρίση. Αυτό ήταν το στοίχημα ολόκληρου του οργανισμού αλλά και της χώρας ταυτόχρονα. Αυτό το στοίχημα το κερδίζουμε.

Κυρίες και κύριοι,

Το 2013 ήταν μια εξαιρετικά δύσκολη χρονιά για την τράπεζα και την κυπριακή οικονομία. Οι αποφάσεις του Eurogroup του Μαρτίου του 2013 και η συμφωνία για το Μνημόνιο Συναντίληψης μεταξύ της κυπριακής Κυβέρνησης και της Τρόικα, ήταν εξαιρετικά τραυματικές για την κυπριακή οικονομία και το τραπεζικό της σύστημα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση τήρησε μια αυστηρότερη στάση έναντι της Κύπρου σε σύγκριση με άλλες χώρες που έτυχαν χρηματοδοτικής στήριξης. Οι αποφάσεις για την εξυγίανση της Λαϊκής Τράπεζας και την ανακεφαλαιοποίηση της Τράπεζας Κύπρου με ίδια μέσα, ήταν άκρως

αποσταθεροποιητικές, ιδιαίτερα για μια μικρή ανοικτή οικονομία όπως η Κύπρος με μεγάλη εξάρτηση από το τραπεζικό της σύστημα.

Οι συνθήκες αποσταθεροποίησης ήταν εμφανείς ιδιαίτερα κατά τα πρώτα στάδια της κρίσης. Η οικονομία εισήλθε σε βαθειά ύφεση και οι επίσημες προβλέψεις ήταν άκρως αρνητικές. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μειώθηκε κατά 5,4% σε πραγματικούς όρους το 2013, λιγότερο από ότι αρχικά αναμενόταν, ωστόσο η συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας ήταν σημαντική. Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε στο 15,9%. Ο ρυθμός πληθωρισμού εξελίχθηκε αρνητικός ενώ τα κόστη εργοδότησης μειώθηκαν σημαντικά. Στο δημόσιο τομέα εφαρμόστηκαν αυστηρά μέτρα δημοσιονομικής περισυλλογής με απώτερο στόχο τη μείωση του ελλείμματος και την βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους. Στον τραπεζικό τομέα επικρατούσε μεγάλη ανασφάλεια τόσο ανάμεσα στους πελάτες όσο και ανάμεσα στο προσωπικό. Εφαρμόστηκαν περιοριστικά μέτρα στις εσωτερικές και εξωτερικές τραπεζικές συναλλαγές, και παρόλα αυτά, υπήρξε συνεχής και ουσιαστική εκροή καταθέσεων εκτός του τραπεζικού συστήματος.

Η Τράπεζα Κύπρου δέκτηκε τεράστιο πλήγμα αξιοπιστίας και απώλειας εργασιών. Η τράπεζα αναγκάστηκε να τερματίσει τις εργασίες της στην Ελλάδα. Με διάταγμα της Κεντρικής Τράπεζας όλοι οι ομολογιακοί τίτλοι μετατράπηκαν σε συνήθεις μετοχές και η ονομαστική αξία όλων των συνήθων μετοχών της Τράπεζας μειώθηκε. Με την έκδοση διαταγμάτων, επιβλήθηκε επίσης η μερική μετατροπή των ανασφάλιστων καταθέσεων σε νέες μετοχές. Συνολικά 47,5% των ανασφάλιστων καταθέσεων μετατράπηκαν σε νέες μετοχές ενώ επιπρόσθετα το 37,5% των ίδιων καταθέσεων δεσμεύθηκαν στην Τράπεζα σε προθεσμιακή βάση έξι, εννέα και δώδεκα μηνών.

Η Τράπεζα Κύπρου ανέλαβε επίσης τα περιουσιακά στοιχεία της Λαϊκής Τράπεζας στην Κύπρο, το σύνολο των εγγυημένων καταθέσεων της, και ολόκληρο το ποσό των €9 δις Επείγουσας Παροχής Ρευστότητας μέσω του ευρωσυστήματος, το γνωστό ως ELA. Σε αναγνώριση των εγγυημένων καταθέσεων και των περιουσιακών στοιχείων που μεταφέρθηκαν, η Τράπεζα Κύπρου εξέδωσε μετοχές στην Λαϊκή Τράπεζα ίσες με το 18,1% το εκδομένου μετοχικού κεφαλαίου.

Ως αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων η Τράπεζα Κύπρου απώλεσε την εμπιστοσύνη των πελατών της πλείστοι των οποίων μετατράπηκαν σε μετόχους χωρίς να το έχουν επιλέξει! Το μέλλον ξαφνικά κατέστη εξαιρετικά αβέβαιο και η Τράπεζα έπρεπε να λειτουργεί κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες. Οι εκροές καταθέσεων ήταν σημαντικές όπως σημαντική ήταν και η εξάρτηση από εξωτερική ρευστότητα. Το σύνολο των πιστώσεων της τράπεζας προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά ξεπερνούσε κατά πολύ το εθνικό εισόδημα της χώρας και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αυξάνονταν με ανησυχητικούς ρυθμούς. Η εθελοντική αφυπηρέτηση μεγάλου αριθμού προσωπικού, αν και αναγκαία, δημιούργησε επιπρόσθετα προβλήματα στην διευθυντική και οργανωτική δομή του Συγκροτήματος. Η εργασιακή κουλτούρα έπρεπε να αναδιοργανωθεί και η στρατηγική της Τράπεζας να επανατοποθετηθεί. Η ουσιαστική και θεμελιώδης πρόκληση που είχαμε να αντιμετωπίσουμε από την αρχή ήταν η ανάκτηση της εμπιστοσύνης των πελατών μας και η επαναφορά της Τράπεζας σε οικονομική ευρωστία.

Μέσα σε αυτό το ασφυκτικό πλαίσιο το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έπρεπε να λειτουργήσει γρήγορα και αποφασιστικά. Δεν υπήρχαν χρονικά περιθώρια για οποιαδήποτε λάθη και παραλείψεις, καθώς κάτι τέτοιο θα μπορούσε να επιβαρύνει περαιτέρω το αρνητικό κλίμα, να συντηρήσει την αβεβαιότητα και να τροφοδοτήσει την περαιτέρω αποσταθεροποίηση ολόκληρου του συστήματος.

Κυρίες και κύριοι,

Το ιδιαίτερα αντίξοο οικονομικό περιβάλλον που επικράτησε το 2013 συνέχισε να επενεργεί αρνητικά στην κατάσταση ισολογισμού της τράπεζας καθώς η ποιότητα των στοιχείων ενεργητικού επιδεινώθηκε περαιτέρω και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αυξήθηκαν σημαντικά. Ως αποτέλεσμα οι προβλέψεις για επισφαλή δάνεια και χορηγήσεις το 2013 ανήλθαν σε €1,1 δις σε σύγκριση με €1,3 δις την προηγούμενη χρονιά. Το κέρδος πριν τις απομειώσεις, τα έξοδα αναδιάρθρωσης και τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, ανήλθε στα €622 εκατομμύρια. Η ζημιά μετά φόρων και πριν τα έξοδα αναδιάρθρωσης και μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων ανήλθε στα €426 εκατομμύρια. Οι ζημιές μετά τη φορολογία, περιλαμβανομένων των εξόδων αναδιάρθρωσης (€168 εκατ.), των ζημιών από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (€90 εκατ.) και των ζημιών από πώληση εργασιών στην Ελλάδα (€1,4 δις) ανήλθαν σε €2,05 δις.

Ο τραπεζικός τομέας διήλθε ενός σημαντικού και ουσιαστικού μετασχηματισμού κατά τη διάρκεια των προηγούμενων δεκαοκτώ μηνών μειώνοντας τα μεγέθη του ισολογισμού του και αυξάνοντας τη κεφαλαιακή του επάρκεια. Οι εσωτερικοί περιορισμοί στις τραπεζικές συναλλαγές καταργήθηκαν πλήρως χωρίς ουσιαστικές επιπτώσεις. Οι καταθέσεις σταθεροποιούνται και η χρηματοδοτική εξάρτηση από το ευρωσύστημα μειώθηκε σημαντικά.

Το ρυθμιστικό και εποπτικό πλαίσιο ενισχύθηκε και αναβαθμίστηκε. Οι κυπριακές τράπεζες με μία μόνο εξαίρεση ολοκλήρωσαν με επιτυχία την άσκηση συνολικής αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας η οποία αποτελείτο από τον έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων. Οι συστημικές κυπριακές τράπεζες περιλαμβανομένου του συνεργατικού πιστωτικού τομέα, εντάσσονται πια στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Σε ότι αφορά τις καταθέσεις είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι φαίνεται να παρατηρείται σταθεροποίηση, παρά την κατάργηση όλων των εσωτερικών περιοριστικών μέτρων στις τραπεζικές συναλλαγές και την σταδιακή αποδέσμευση των δεσμευμένων καταθέσεων νωρίτερα από ότι προνοούσε το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης.

Η αύξηση κεφαλαίου που πετύχαμε τον περασμένο Σεπτέμβρη ενισχύει σημαντικά τη κεφαλαιακή επάρκεια της Τράπεζας και ήταν αναμφίβολα καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία της Τράπεζας στον έλεγχο της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής. Όπως ήδη ανακοινώθηκε, ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 της Τράπεζας στις 30 Ιουνίου 2014 ανερχόταν στο 11,3% ενώ λαμβάνοντας υπόψη την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά €1 δις, ενδεικτικά ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (με τις μεταβατικές διατάξεις) ανέρχεται στο 15,6%. Αυτές οι εξελίξεις προσδίδουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση στη καταθετική μας βάση και δημιουργούν προϋποθέσεις για άντληση χρηματοδότησης με ικανοποιητικούς όρους από τις διεθνείς αγορές.

Κατά την διάρκεια των τελευταίων 14 μηνών πήραμε επίσης εκτεταμένα μέτρα με στόχο την στρατηγική επανατοποθέτηση του Συγκροτήματος, την αναδιάρθρωση των εργασιών του, την μείωση των λειτουργικών εξόδων και την βελτίωση της επικερδότητας. Η ενσωμάτωση των εργασιών της πρώην Λαϊκής Τράπεζας ολοκληρώθηκε τον περασμένο Ιούνιο με μεγάλη επιτυχία. Το δίκτυο καταστημάτων της Τράπεζας μειώθηκε στα 130 από σύνολο 203 στα τέλη του 2012.

Η διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων ήταν από την αρχή η κύρια προτεραιότητα. Έπρεπε να ανακοπεί η πορεία αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων γεγονός που απαιτούσε πολλή δουλειά, χρόνο και επιμονή. Η δημιουργία και συνεχής αναβάθμιση της Διεύθυνσης Αναδιάρθρωσης και Ανάκτησης Χρεών, έχει ήδη επιφέρει ουσιαστική αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο η Τράπεζα διαχειρίζεται το χαρτοφυλάκιο των μη εξυπηρετούμενων δανείων της. Η Τράπεζα, εκεί όπου ήταν δυνατό, προχώρησε στην απομόχλευση του χαρτοφυλακίου της με αποφασιστικότητα και μεθοδικότητα, πωλώντας στοιχεία ενεργητικού μη κύριων δραστηριοτήτων περιλαμβανομένων των εργασιών στην Ουκρανία, της επένδυσης στη Ρουμανική Banca Transilvania και άλλης επένδυσης στη Ρουμανία, δανείου στη Σερβία και πρόσφατα δανειακού χαρτοφυλακίου στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Η Τράπεζα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρές και ουσιαστικές προκλήσεις. Ωστόσο, η πρόταση για την ανάληψη της Προεδρίας του Διοικητικού Συμβουλίου του Συγκροτήματος από τον Professor Δρ. Josef Ackermann, ενός τραπεζίτη διεθνούς εμβέλειας και κύρους, αποτελεί σημαντικό βήμα στις προσπάθειες για την επιτυχή αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Τράπεζα και τη δυνατότητα της Τράπεζας να συνεχίσει να διαδραματίζει τον παραδοσιακό της ρόλο στην χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας ως η μεγαλύτερη τράπεζα του τόπου μας.

Παρά τις καλύτερες επιδόσεις της κυπριακής οικονομίας σε σχέση με ότι αναμενόταν, οι συνθήκες ύφεσης στην οικονομία συνεχίζονται και το ποσοστό ανεργίας παραμένει ψηλό. Το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων στον τραπεζικό τομέα βρίσκεται σε πολύ ψηλά επίπεδα. Όσον αφορά το πλαίσιο διαχείρισης καθυστερήσεων αυτό ρυθμίζεται από την οδηγία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και έχει θεσπιστεί Κώδικας Συμπεριφοράς, για τον οποίο το παρών Διοικητικό Συμβούλιο ζήτησε την πιστή εφαρμογή του. Σκοπός είναι η επίτευξη δίκαιων αναδιρθρώσεων σε βιώσιμους δανειολήπτες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες και δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις συμβατικές τους υποχρεώσεις. Οι τράπεζες οφείλουν να εξετάζουν και αξιολογούν κάθε περίπτωση ξεχωριστά και να προτείνουν λύσεις, σε μακροπρόθεσμο κατά προτίμηση ορίζοντα, οι οποίες θα ανταποκρίνονται στις ιδιαιτερότητες και την οικονομική κατάσταση του κάθε δανειολήπτη. Τυχόν εκποιήσεις θα πρέπει να γίνονται μόνο για τους μη βιώσιμους δανειολήπτες και θα πρέπει να γίνονται με προσοχή. Από την αποτελεσματικότητα του νομικού πλαισίου των εκποιήσεων και αφερεγγυότητας, θα εξαρτηθεί και η συνεργασία για την αναδιάρθρωση και αποπληρωμή των δανείων με τους δανειολήπτες που αποδεδειγμένα μπορούν αλλά στρατηγικά συνειδητά αποφεύγουν να εξυπηρετήσουν τις υποχρεώσεις τους.

Παράλληλα, η υποχρέωση για την αποπληρωμή της χρηματοδότησης από το ευρωσύστημα σε μη μακροχρόνιο ορίζοντα περιορίζει τις δυνατότητες πιστωτικής επέκτασης και χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας που θα βοηθούσε να επιταχυνθεί η οικονομική ανάκαμψη και να επανέλθει η οικονομία σε υγιείς ρυθμούς ανάπτυξης. Η Τράπεζα οφείλει επίσης να συνεχίσει τις τραπεζικές τις εργασίες ενισχύοντας την πελατοκεντρική προσέγγιση και κατανόηση των ιδιαίτερων συνθηκών που βιώνουν σήμερα οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, και φυσικά να ανταποκριθεί με επιτυχία στις προσδοκίες της κοινωνίας.

Κυρίες και κύριοι

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε στην εφαρμογή του προγράμματος, η εμφανής βελτίωση των δημοσιονομικών δεδομένων και η σταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος, έχουν αρχίσει να αποδίδουν καρπούς. Μέσα στα πλαίσια αυτά εντάσσονται οι πρόσφατες αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της κυπριακής δημοκρατίας, η προσέλκυση ξένων επενδύσεων και οι επιδόσεις της οικονομίας αφού η ύφεση περιορίζεται και το ποσοστό ανεργίας αρχίζει να σταθεροποιείται.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, το 2015 θα είναι έτος μικρής έστω ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας. Ο ρυθμός μεγέθυνσης της κυπριακής οικονομίας θα ανέλθει σταδιακά στο 2% μέχρι το 2018. Επιπρόσθετα οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας και αλλού βελτιώνουν σημαντικά την ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας και δημιουργούν τις προϋποθέσεις περαιτέρω βελτίωσης του εξωτερικού ισοζυγίου.

Στον τραπεζικό τομέα παρατηρείται σημαντική βελτίωση σε όλους τους τομείς: ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας των μεγαλύτερων τραπεζών, συνεχιζόμενη απομόχλευση κυρίως μέσω της διάθεσης στοιχείων ενεργητικού και βελτίωση της ρευστότητας. Το ρυθμιστικό και εποπτικό πλαίσιο στον τραπεζικό τομέα βελτιώθηκε σημαντικά. Η μεταρρύθμιση του πλαισίου εκποιήσεων βελτιώνει τη δυνατότητα των τραπεζών στην ανάκτηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Παραμένουν ασφαλώς προβλήματα και προκλήσεις. Τα χρόνια που ακολουθούν θα είναι κρίσιμα τόσο για τον τραπεζικό τομέα όσο και για την κυπριακή οικονομία γενικότερα.

Η Τράπεζα Κύπρου παραμένει ο σημαντικότερος πυλώνας του τραπεζικού συστήματος με όλες τις δυνατότητες να πρωταγωνιστήσει στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Η ευρωστία της Τράπεζας και η δυνατότητα της να ανταποκριθεί στον κύριο της ρόλο, που είναι η χρηματοδότηση της κυπριακής οικονομίας, εξαρτάται από την ποιότητα του ισολογισμού της, την επάρκεια και το βάθος της κεφαλαιακής της βάσης και την έκταση των προσβάσεων της σε πηγές χρηματοδότησης. Έχουμε διανύσει πολύ δρόμο μέχρι εδώ, και έχουμε ακόμα πολύ δρόμο μπροστά μας. Με την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ της τράπεζας και των πελατών της, με τη στήριξη των μετόχων μας καθώς και την αφοσίωση και εργατικότητα όλου του προσωπικού, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Τράπεζα Κύπρου θα συνεχίσει να πρωταγωνιστεί στα οικονομικά δρώμενα του τόπου, όπως έκανε για περισσότερο από εκατό χρόνια.